

**schrijvers/
titels** **Justin Lee, Verscheurd.
Ad Prosman, Homoseksualiteit tussen Bijbel en actualiteit.
Herman van Wijngaarden, Oké, ik ben dus homo.**

auteur Ad de Boer
achtergrond NGK
bron Opbouw 4 oktober 2014, jaargang 58, nummer 18
jaartal 2014
thema Boekrecensie

Inleiding of samenvatting inhoud artikel

In deze recensie worden drie boeken over christelijk geloof en homoseksualiteit besproken en aanbevolen: de gedegen studie van Ad Prosman vooral aan predikanten, kerkenraadsleden en kerkelijke beleidsmakers, het ontspannen boekje van Herman van Wijngaarden vooral aan jongeren die (denken dat ze) homo zijn, ouders en jeugdwerkers, en ten slotte het aangrijpende levensverhaal van Justin Lee aan iedereen die geen idee heeft hoe het voelt om te moeten worstelen met wat je bent, maar niet mag zijn. In het rond dit thema veelszins gepolariseerde klimaat in Nederland zijn alle drie boeken een verademing.

Oké, ik ben dus homo

Terwijl ik bezig ben met deze recensie, ontploft het onderwerp 'christelijk geloof en homoseksualiteit' weer eens in de (sociale) media. Gospelzangeres Vicky Beeching komt met een aangrijpend verhaal als lesbienne uit de kast, oogst daarmee lof bij de homobeweging en bij veel christenen, maar afwijzing en afkeer op de Amerikaanse Biblebelt. En christelijke homo-organisaties zijn boos op de krant, omdat die behalve een positief sfeerverhaal over christelijke homo's op de Gaypride ook een interview plaatst met Rosaria Butterfield, vroeger een lesbische atheïste, nu naar eigen zeggen belijdend christen en hetero. De combinatie 'christelijk geloof en homoseksualiteit' blijft publicitair garant staan voor conflict en confrontatie, zo lijkt het.

Toch zijn er nog steeds mensen die het gesprek in plaats van de confrontatie over christen- én homo-zijn blijven zoeken. Kort na elkaar verschenen er drie boeken over homoseksualiteit die ik van harte aanbeveel, omdat ze aan dat gesprek een nieuwe impuls geven. Het zijn: *Verscheurd*, geschreven door de evangelische Justin Lee uit Amerika, *Oké, ik ben dus homo*, geschreven door Herman van Wijngaarden en *Homoseksualiteit tussen Bijbel en actualiteit* van emeritus predikant Ad Prosman, die allebei vanuit de Gereformeerde Bond actief zijn in de Protestantse Kerk.

Verschillen

Er zijn duidelijke verschillen tussen de drie boeken. De schrijvers van de twee eerstgenoemde boeken zijn zelf homoseksueel en dat is te proeven in hun betrokken, invoelende en bij tijden meeslepende verhalen van binnenuit. Het hartverscheurende levensverhaal van Justin Lee pakt je en laat je niet meer los. Hele stukken ervan kon ik niet met droge ogen lezen: wat een lijden, wat een strijd – hij heeft zijn knieën stuk gebeden -, wat een inzet om God en de kerk niet los te laten, ondanks wat kerkmensen hem aandedden. Bij Herman van Wijngaarden merk je dat hij naast zijn eigen ervaringen put uit tientallen gesprekken met jongeren die homo én christen zijn. In zijn boekje is hij voortdurend met hen in gesprek, alsof hij naast ze zit: hij brengt hun tegenwerpingen in en neemt hun vragen serieus. Zijn boekje is ook heel praktisch. Het gaat over vragen als: hoe vertel ik het mijn ouders en vrienden, hoe ga je als homo om met zelfbevrediging en is het een optie om als homo's niet het bed, maar wel een huis te delen? Het boek van Prosman is ondanks de oprechte betrokkenheid bij homo's die het ademt, meer het boek van buitenstaander. Het is hier en daar pittige kost en daardoor wat minder toegankelijk dan beide andere boeken. Maar inhoudelijk is er niks mis mee.

Een ander verschil is dat Prosman en Van Wijngaarden echt voor Nederlandse christenen schrijven, terwijl Lee 's boek de Amerikaanse context als uitgangspunt heeft die voor veel Nederlandse kerkmensen nauwelijks herkenbaar is. Hij schetst een onthutsend beeld van de pseudowetenschappelijke 'zuurdesem' van genezingstheologie en reparatietherapie (met de afwezige vader en de dominante moeder als belangrijkste oorzaak van homoseksualiteit) die er in evangelische kring in de VS is ingeheld, maar in grefo- en refokring in Nederland nauwelijks voet aan de grond heeft gekregen. Die Amerikaanse extreem-evangelische context die je (geheel tegen Lee's bedoeling in) van de weeromstuit haast in het meer vrijzinnige kamp zou doen belanden, vind ik wel een nadeel van Lee 's boek, hoe indrukwekkend het ook is.

Bewogenheid

Ondanks deze verschillen hebben de drie boeken vooral veel gemeen. Alle drie moeten ze niets hebben van het stilzwijgen rond homoseksualiteit in veel kerken. Lee weet uit eigen ervaring hoe homo's door het doen-alsof haast stikken in isolement, eenzaamheid en wanhoop: wat als ze het zouden weten? Hij weet ook hoe veel homo's in zijn omgeving zo gekwetst zijn door de kerk dat het ze niet meer lukt om er nog een voet over de drempel te zetten. 'Na jaren uit alle macht proberen van homo in hetero te veranderen, is het enige wat veranderd is hun geloof en hun zelfbeeld'. Ook Prosman hekelt de zwijgcultuur in veel orthodoxe gemeenten in Nederland: een soort kerkelijke pendant van het 'don't ask, don't tell' dat tot voor kort het Amerikaanse leger kenmerkte. Een homo schreef hem: 'In veel kerken en voor veel ambtsdragers bestaan we gewoonweg niet. En als er in de kerk een keer voor homo's wordt gebeden, worden ze genoemd in het rijtje van zieken en gehandicapten'.

De drie schrijvers bepleiten het doorbreken van de 'cirkel van stilzwijgen': door kerken én door homo's. Dat

Dit document is gedownload van <http://www.homoindekerk.nl>

begint met het zelf accepteren dat je homo bent, zegt Van Wijngaarden. 'Houd het niet langer verborgen, stop het niet langer weg in schaamte en schuldgevoel, maar kom er mee in het licht. En geloof dat je je homo zijn in Gods licht kunt beleven. Als homo mag je met David zeggen: 'U hebt mijn nieren geschapen, mij in de schoot van mijn moeder geweven. Ik loof U omdat ik ontzagwekkend wonderlijk gemaakt ben!' Kerken moet volgens Prosman een veilige haven voor homo's zijn. Dat betekent wat hem betreft niet bij voorbaat alles goedkeuren, maar wel naast hen willen staan en hen in hun anders-zijn aanvaarden. 'De gemeente van Christus veroordeelt niet, maar bidt'. Al is Justin Lee realist genoeg om te erkennen dat homostellen een warme en hartelijke gemeente die hun relatie niet kan beschouwen als iets waar Gods zegen op rust, niet gauw als een veilig thuis zullen ervaren.

Betrouwbaarheid

Maar niet alleen hun bewogenheid met homo's en hun verzet tegen de zwijgcultuur hebben de schrijvers gemeen. Voor alle drie is de Bijbel is het gezaghebbend Woord van God en van alle drie geldt ook dat ze dat uitgangspunt niet simplistisch en fundamentalistisch hanteren. Ze gaan niet voor de 'korte klap' van 'het staat er toch' waarin de 'homoteksten' in de Bijbel haast op de klank af, los van de context, een-op-een worden overgeplaat naar vandaag. Ze kiezen alle drie voor de 'lange weg' van het zorgvuldig aftasten van de Bijbelwoorden op hun betekenis in de wereld van toen en in de wereld van nu. Voor het zorgvuldig lezen en herlezen van teksten: waar gaat het hier over en wat zegt dat over het gezag van deze Bijbelwoorden voor vandaag? Ook al komen ze uiteindelijk verschillend uit (volgens Lee laat de Bijbel ruimte voor homoseksuele relaties, volgens de twee anderen niet), de eerbied voor God en Zijn Woord is bij alle drie onmiskenbaar. Dat betekent dat ze ook de 'korte klap' de andere kant op waarin de Bijbel nauwelijks meer mee doet – zoals in de variant 'waar liefde woont, gebiedt de Heer zijn zegen' en dus heeft de Bijbel niets tegen homorelaties – afwijzen. Ook Justin Lee die homoseksuele relaties niet afwijst, zegt: 'Als we alle passages waar we het niet mee eens zijn, eenvoudigweg afserversen als 'cultureel', is de Bijbel feitelijk nutteloos als moreel kompas. Het enige wat Gods Woord dan nog doet, is onze eigen visie bevestigen in plaats van ons uitdagen om onze interpretatie onder de loep te nemen en bij te stellen wat we wellicht verkeerd zien'. Ook al kom ik met de 'homoteksten' anders uit dan Lee, bij zo'n houding voel ik me geestelijk thuis.

Daarmee komt Lee dicht bij de twee anderen. Prosman waarschuwt enerzijds tegen 'naïef Bijbellezen' dat zich de historische afstand tussen de cultuur en de context van de Bijbeltekst en onze tijd niet realiseert. Maar even nadrukkelijk zegt hij: besef dat ook wij kinderen van onze tijd zijn, wring Bijbelwoorden niet in de kaders van het hedendaagse denken en voelen. Want wie het heden als meetlat hanteert en de eigen tijd als norm neemt, verminkt de Bijbel en neemt Gods Woord, en wat daarin met ons denken en voelen schuurt, niet serieus. Herman van Wijngaarden rekent liefdevol, maar stevig af met de 'we-weten-het-eigenlijk-niet' en 'je-kunt-met-de-bijbel-alle-kanten-op' -reacties die je de laatste tijd zowel in kerkelijke als in evangelische kring nogal eens tegenkomt. 'Praten we het elkaar niet aan dat de Bijbel niet duidelijk is over homorelaties?' Hij ziet ruimte voor intieme vriendschappen tussen homo's, met als grens dat God de seksuele gemeenschap voorbehouden heeft aan de unieke relatie tussen één man en één vrouw. Op grond van een serieuze uitleg van sleutelteksten uit Lev. 19 en Rom. 1 concludeert hij dat de Bijbel 'geen ruimte biedt om homoseksuele gevoelens te uiten in een seksuele relatie, ook niet in een relatie van liefde en trouw'. En Prosman stelt op basis van studies over de antieke wereld dat Paulus weliswaar geen weet had van homoseksuele aanleg, maar wel van duurzame, monogame, zij het niet gelijkwaardige homorelaties en dat ze zijn 'homoteksten' ook in dat licht mogen lezen .

Onthouding

Zoals gezegd is Lee toegegroeid naar de overtuiging dat de Bijbel ruimte geeft voor homorelaties. Niettemin voert hij ook een stevig pleidooi voor de 'reële mogelijkheid' (geen must, maar een optie) van een celibataire levenskeus: homo's die in seksuele onthouding leven. Hij spreekt er in elk geval een stuk positiever over dan de christelijke homobeweging in Nederland die, om Van Wijngaarden te citeren, het celibataire standpunt nauwelijks meer lijkt te gedogen. Maar, voegt Lee er aan toe, voor alleenstaande christen-homo's is dat alleen haalbaar met de steun van hun 'gemeenteg gezin'. Volgens zijn ervaring zeggen veel kerken dat homo's celibatair moeten leven 'maar laten ze na die mededeling aan hun lot over en moet je zelf maar zien hoe je je weg daarin vindt'. Terwijl ze juist behoefte hebben aan andere vormen van kameraadschap en liefde. En hij vervolgt: 'Als kerken vinden dat homo's in onthouding moeten leven, dan moeten ze hen op zijn minst voorzien van constante, tastbare steun in hun reis waarop eenzaamheid en ontmoediging op de loer liggen'. Ook Prosman pleit voor een ondersteunende rol van gemeenten, terwijl Van Wijngaarden ruimte ziet voor intieme, niet-seksuele relaties tussen homo's als *soulfriends* die in liefde en kameraadschap hun leven delen.

Mooi vind ik ook hoe zijn appèl op homo's om zichzelf en hun homo-zijn te aanvaarden én zijn advies om zich seksueel te onthouden hand in hand gaan. Zelfaanvaarding sluit zelfverloochening wat hem betreft niet uit. 'Elke christen heeft daar mee te maken. Voor de één is dat kruis het verduren van vervolging, voor een ander het geduldig dragen van een moeilijk huwelijk, en voor een derde het afzien van een seksuele relatie'. Al weet hij uit eigen ervaring dat dat niet eenvoudig is. Maar 'God heeft nu eenmaal nooit beloofd dat het leven van een christen makkelijk zou zijn – eerder het tegendeel'.

Verademing

Ik schreef aan het begin dat ik alle drie boeken graag aanbeveel: de gedegen studie van Ad Prosman vooral aan predikanten, kerkenraadsleden en kerkelijke beleidsmakers, het ontspannen boekje van Herman van Wijngaarden vooral aan jongeren die (denken dat ze) homo zijn, ouders, en jeugdwerkers, en ten slotte het aangrijpende levensverhaal van Justin Lee aan iedereen die geen idee heeft hoe het voelt om te moeten worstelen met wat je bent, maar niet mag zijn. In het rond dit thema veelszins gepolariseerde klimaat in Nederland vind ik alle drie boeken een verademing.

N.a.v.

Justin Lee, Verscheurd. Ark media 2013. 272 pagina's.

Dr. Ad Prosman, Homoseksualiteit tussen Bijbel en actualiteit. Groen Heerenveen 2013. 281 pagina's

Herman van Wijngaarden, Oké, ik ben dus homo. Jes Zoetermeer 2013. 72 pagina's